

Jatkettu hyökkäys, II osa

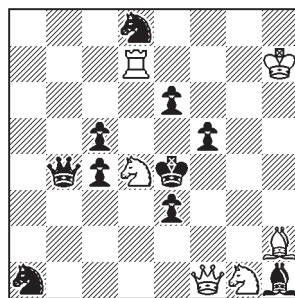
Artikkelini I osassa toistui ilmaus ”2. asteen hyökkäys” eräänlaisena synonyyminä jatketuille hyökkäykselle. Suurin osa jatketuista hyökkäyksistä onkin 2. astetta, ja kuten huomasi, 2. asteen hyökkäyssiirtoja voi olla samassa tehtävässä saman nappulan tekemänä useita. Ennätys yhdellä nappulalla on 7, eli ratsun mielivaltainen siirto ja 7 toisen asteen hyökkäystä.

Asiantuntijat ovat hiukan eri linjoilla siitä, mikä on 3. asteen hyökkäys. Herbert Ahues sanoo asian lyhyesti: ”3. asteen hyökkäys varautuu 1. ja 2. asteen kumouksiin samanaikaisesti” (Ahues, s. 87), mutta hänkään tuskin oletti, että määritelmä olisi tyhjentävä – varsinkaan esimerkkitehtäviä näkemättä.

Toiset korostavat, että 3. asteen siirron täytyy sisältää samat haitat kuin 1. ja 2. hyökkäykset, mutta kompensoivan elementin ansiosta vanhat kumoukset johtavat [uusiin] matteihin. Nämä kaksi näkemystä eivät yleensä käytännössä johda erimielisyyksiin, sillä ne ovat sama asia hiukan eri näkökulmasta katsottuna.

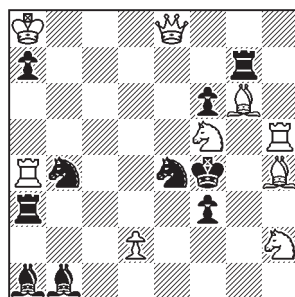
1. asteen kumous ei aina vaadi kompensoimista, siihen kun on olemassa jo artikkelin I osassa esitetyt kolme keinoa: a) estäminen, b) neutralointi ja c) [uudella] matilla varautuminen, joista vain viime mainittu saattaa olla uutta suhteessa 2. asteen peliin. Yksi poikkeus nähtiin tehtävässä J04,

J25. Herbert Grasemann 4.–5. kum. Ring-Infomalt. 1948

2#* vv 6+10

J26. Dr. Siegfried Brehmer Parallèle 50 1949

2#* vv 9+10

jossa mustalle tarjoutui 2. asteen pelissä peräti 5 uutta puolustussiirtoa valkean neutraloidessa 1. asteen puolustuksen.

Kuka keksi 3. asteen?

Vanhimmat löytämäni 3. asteen hyökkäykset ovat 1940-luvun lopulta, niistä J25 vanhempi. Huomattakoon nyt ”oikeaoppinen” esipeli, *1.- e5 2.Dxf5#,

jonka menetys on valkean haitta 1. asteen pelissä. 1.dR~? (2.Df4#) e5! Nyt 2. asteen hyökkäys varautuu siirtoon 1.- e5: 1.Rxf5? e5? 2.Rg3#, mutta 1.- Db8! [2.Dxc4?] 3. asteen hyökkäys **1.Re2!** (2.Df4#) varautuu 1.- e5:een ja estää edelleen 2.Dxc4:ää toteutumasta, mutta varautuu kompensoimaan 1.- Db8:n uudella matilla 1.- e5/Db8/Lf3 2.Rg3/Rc3/Dxf3#. Tämä täyttää Ahuesin määritelmän yllä. 1. asteen kumoukseen vastaus on sama, mutta siirto 2.Rf5-g3# on toki eri siirto kuin 2.Re2-g3#.

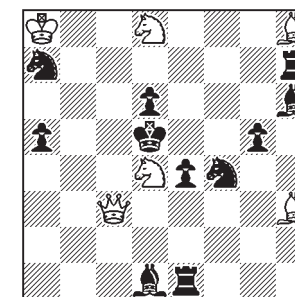
Myös J26:ssa on esipeli *1.- eR~ 2.Lg3#, jonka 1.fR~? (2.Tf5#) tuhoaa, ja musta voi vastata 1. asteen hyökkäykseen 1. asteen puolustuksella 1.- eR!. 1.Re3? eR~? saa vastauksen 2.Re3-d5#, mutta 1.- Rc3! (2.De3??). **1.Re7!** (2.Tf5#) sisältää sekä 1. että 2. asteen haitan (estäen 2.De3#:n), mutta kompensoi ne (1. asteen haitan samoin kuin edellisessä tehtävässä): 1.- eR~/Rc3 2.Re7-d5/Db8#.

Nyt voikin sitten yrittää määritellä 3. asteen hyökkäyksen: *teemanappulan 1. ja 2. asteen hyökkäykset kumoutuvat valkean haittoihin ja mustan eri kumoussiirtoihin. 3. asteen hyökkäys sisältää samat haitat tai puutteet kuin 1. ja 2. asteen pelit, mutta samalla niissä on kompensoiva elementti, joka auttaa varautumaan 1. ja 2. asteen kumoussiirtoihin. 1. asteen kumoussiirron valkea voi estää tai neutraloida.*

Tuttua ja uutta

Ahuesin J27 on siinä mielessä varakuuttavampi kuin edelliset pioneerit (?), että valkean molemmat matit muuttuvat aidosti: 1.4R~? (2.Dd4#) Lg7!, 1.R4e6? Lg7 2.Rc7#, 1.- Re2! [2.Le6??]. 3. asteen pelissä 1.Rf5? valkea itse estää sekä 2.Rc7:n että 2.Le6:n, varautuu kuitenkin sekä 1. että 2. asteen puolustuksiin 1.- Lg7/Re2 uusin matein 2.Re7/Re3#, mutta 1.- Re6!. 3. asteen hyökkäys ei siis ollut ratkaisu, ja kaksi 2. asteen hyökkäyssiirtoa päättää pelin hiukan antiklimaktisesti: 1.Rc6? Lg7 2.Re7#, 1.- Rb5!; **1.Rb5!** (2.Dd4#) Lg7/Rc6[b5]/fRe~ 2.Rc7/D[x]c6/L[x]e6#. Silti terve esitys valkosotilaattomasti.

J27. Herbert Ahues 3. palk. Schweizerische Schachzeitung 1962

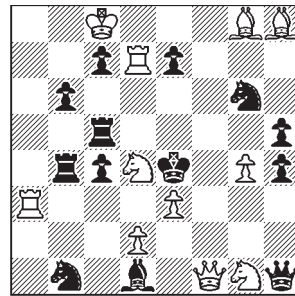

2# vvvv 6+11

Tuttua tehtävässä **J28** on I osan J14:n R:n puoliympyrä, mutta tässä esiintyy kokonaisesti houkutukseen ratkaisun ollessa uusi R:n siirto. 1.dR~? (2.Td4#) Lxg4!, 1.Re6? Td5! [2.Lxd5?]; 1.Rf5? e5! nyt kumouksen perustuessa siihen, että 2.Df5?? ei käy päinsä. Saman estää valkean 1.Rf3? (3. aste) kompensaaiona 1.- e5? 2.Rg5#, mutta 1.- hxg4!, 1.Re2? c3! [2.Dd3??] ja ratkaisuna hiukan yllättävä **1.Rb3!** (2.Td4#), joka näyttää sulkevan pelistä vTa3:n, mutta nyt onkin muunnelmia 1.- Rxd2 2.Rxd2# olemassa! 1.- Lxg4/Td5/e5/c3 2.Db1/Lxd5/Df5/Dd3#. Milan Velimirović kiinnittää huomiota kumouksen 1.- hxg4 puuttumiseen muunnelmistosta, mutta arvelee 3. asteen pelin olevan riittävä kompensatio (Velimirović, s. 31). Tässä tehtävässä on huomattava vielä, että 3. ja 2. asteen peli (1.Rf3? ja 1.Re2?) varautuu 1. asteen kumoukseen katkomalla L:n tien g4:ään. Kaksi 2. asteen siirtoa neutraloi L:n vaikutuksen (1.Rf5 ja 1.Re6) ja ratkaisussa tulee 1.- Lxg4:ään uusi matti. Tässä tehtävässä esiintyvät siis kaikki 1. asteen kumouksen vastatähtiä!

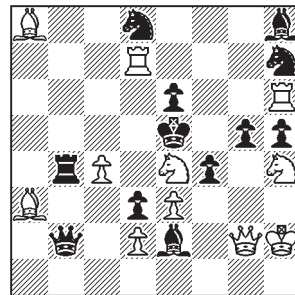
Hiukan ajallisesti varhaisemmassa **J29**:ssä on R-pyörän tuntua, mutta siitä jäädään puuttumaan, muuta sen sijaan on tarjolla. 1.eR~? (2.De4#) Lf3! aloittaa pyörämisen. 1.Rc5? Lf3? 2.Rxd3#, 1.- Txc4! [2.Ld6?]. Nyt siirto 1.Rd6? on 3. asteen hyökkäys, sillä 1. ja 2. asteen haitat ovat läsnä, mutta kompensatit ovat olemassa: 1.- Lf3?/Txc4? 2.Rhxf3/Rxc4#. Sen sijaan 1.- Dd4! [2.exd4?] kumoaa. Nyt 1.Rxg5?

J28. Touw Hian Bwee
1. palk. *Scacco* 1971–72

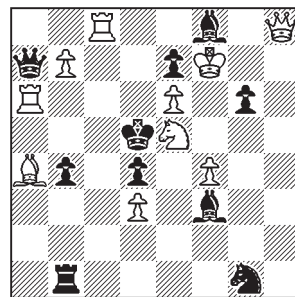
2# vvvvv 11+13

J29. Alex Casa
1. palk. *Problem* 1967

2# vvvvvvv 11+12

J30. Lev Lošinskij
1. palk. *Šahmaty* 1960

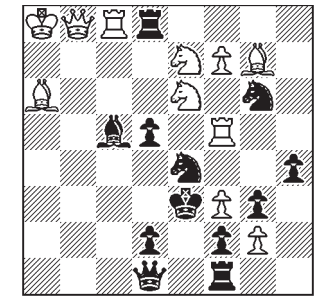
2# vvv 10+10

on uusi 2. asteen hyökkäys: 1.- Lf3? 2.Rgxf3#, mutta 1.- Rf6! [2.Dg5?]. 1.Rg3? onkin taas 3. astetta valkean itse estäessä D:nsa pääsyn g5:een, mutta taas on kompensatio olemassa: 1.- Lf3?/Rf6? 2.Rhxf3/Rg6#. Kumous on 1.- f3! [2.Dg3?]. Alkusiirto **1.Rf2!** (2.De4#) Lf3/Txc4/Dd4/Rf6/f3 2.Rhxf3/Ld6/exd4/Dxg5/Dg3#. Kaksi 3. asteen ja kolme 2. asteen hyökkäystä ynnä matinmuutoksia 3+2+2, eli zagorujkosta jää vähän ylikin. Turhaan ei Boyer kiittele tehtävää ”grandiose” ja jatkaa, että juhlitulla nizzalaislaattijalla Alex Casalla on yksi parhaista laadintateknikoista maailmassa. (Boyer, 157s.)

Korkeampaa 3. astetta

Jatkettu hyökkäys on sen verran hankala teema siksikin, että uhan on pysyttävä samana, joten esimerkkejä, joissa mustalle annettaisiin pakoruutu, on vähänlaisesti. Yksi Lošinskin tunnetuimpia tehtäviä **J30** lienee alan ennätys. 1.R~? (2.De5#) Db8!, joten valkea suojaa 1.Rc4?:llä d6:n, jotta 1.- Db8:aan tulisi 2.Ta5#, mutta 1.- Te1! [2.Lb3?]. 1.Rd7? suojaa c5:n, joten 1.- Db8 2.Tc5#, mutta 1.- Lg7! [2.Dd8?]. Alkusiirto **1.Rc6!!** (2.De5#) antaa kaksi pakoruutua, luopuu sekä c5:n että d6:n suojauksista ja samalla 2. asteen mateista vapaaehtoisesti, mutta 1.- Db8/Te1/Lg7/Kc5 2.Dxd4/Rxb4/Rxe7/Dxd4#. Verrattuina edellisiin tehtäviin, tässä oli 1. asteen hyökkäyksen lisäksi kaksi 2. asteen hyökkäystä, jotka *molemmat* valkea sabotoi 3. as-

J31. Marjan Kovačević
1. palk. *diagrammes* 1992

2#* vvv 11+12

teen pelillään.

Paljon tuoreempi **J31** panee vielä paremmaksi, ei kuitenkaan pakoruutujen annossa. Kannattaa huomata, että tehtävässä on esipeli *1.- Dxf3/Rxe7/Lxe7 2.Txf3/Df4/Ld4#. Tornin 1. ja 2. asteen houkutus siirrot 1.fT~? (2.Rf5#) Dxf3!, 1.Tf6? Lxe7! ja 1.Tf4? Rxe7! ensin kaikki vuorollaan turmelevat esipelimatit jättämällä tai katkomalla teemalinjat, sitten ratkaisussa eli 3. asteen hyökkäyksessä **1.Te5!** (2.Rf5#) valkea itse riistää taas *sekä* 1. että molemmat 2. asteen valmiit pelit *yhtaikaa!* Kompensatio onkin tarpeen, ja sellaisena toimii kiinnittävä alkusiirto: 1.- Dxf3/Lxe7/Rxe7 2.Db3/Tc3/Lh6#. Esipeliin nähden kolme matinmuutosta.

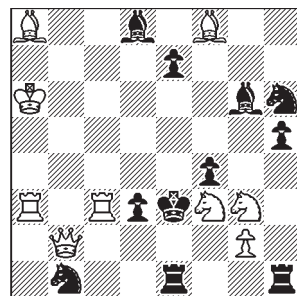
3. asteen peliä arvioitaessa tulee siis ensinnäkin ottaa huomioon, a) millä tavoin 1. asteen kumous on jatkossa hoidettu (esto, neutralointi ja arvokkaimpana matinmuutos), toiseksi b) miten uusia (1. ja 2. asteen puolustusta/puolustuksia vastaan tehtävät matit ovat (heikoin on sama matti sa-

malla nappulalla mutta eri ruudulta), ja kolmanneksi c) kuinka monta 2. asteen haittaa 3. asteen hyökkäys sisältää: J30 ja J31 sisälsivät kaksi, tavallisin on yksi. Eräs tapa arvioida jatkettua hyökkäystä yleensä on määritellä d) esipelin (tai sen puuttumisen) arvo. J28:ssa oli pieni muodollinen heikkous, että yksi teemapuolustuksista ei esiintynyt enää ratkaisupelin muunnelmasiirtona jne. Lienee turha sanoa, että makuja ja painotuksia riittää.

Torniennätyksiä

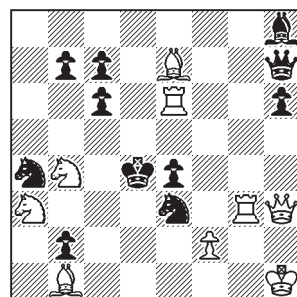
Nyt tuntuu, että vR:n pyörimistä on nähty, ja Kovačevićin jatkettu hyökkäys T:lla tuntui piristävältä. Artikkelini 1. osassa oli K. Laïbin 3-kertainen 2. asteen hyökkäys T:lla. 4-kertainenkin on tietysti olemassa, mutta 5-kertainen **J32** kestää ehkä toisenkin katsomisen, vaikka sen julkaisin jo Barulin-artikkelin yhteydessä, ja vaikka palstatila on kallista... (Tehtävä ei ole ensimmäinen esitys viidellä T:n 2. asteen hyökkäyksellä, mutta Michael Schneiderin esityksen vuodelta 1945 jätän muutaman artikkelin päähän suomalaisen novotнын yhteyteen.) *1.- Rf5 2.Txd3#, 1.cT~? (2.Dd4#) Rf5! tuhoaa esipelin, jonka valkea yrittää säilyttää 1.Tcb3?:lla, mutta 1.- Lb6! (2.Db6??). 1.Tc2? Rf5 2.De5#, 1.- Rc3! (2.Dd2??), 1.Tc6? Rf5 2.Te6#, 1.- fxc3! 2.Lh6+ Ke4!, 1.Tc5? Rf5 2.Te5#, 1.- e5! (2.Lc5??), niinpä **1.Tc4!** (2.Dd4#) Rf5/ Lb6/Rc3/fxc3/e5 2.Te4/Dxb6/Dd2/ Lh6/Lc5#. Selkeä esitys, plussana

J32. Arnaldo Ellerman 1. kum. *British Chess Magazine* 1948

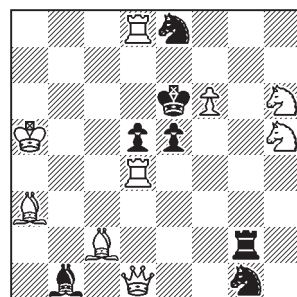
2#* vvvvv 9+11

J33. Gennadi Svatov 1. sija. NL:n 6. joukkueottelu 1969

2# vvvvv 9+11

J34. Karl-Heinz Ahlheim 1. kum. *Die Schwalbe* 1976

2# vvvvv 9+7

esipeli, jota vielä yksi teemahoukutus vahvistaa.

Tehtävä **J33** esittää edelleen samaa ennätystä, mutta tällä kertaa jatkettua puolustusta vastaan: 1.gT~? (2.Dxe3#) eR~!, 1.Tg1? eR~ 2.Td1#, mutta 1.- Rf1!, 1.Tg4? eR~? 2.Dd3#, 1.- Rxc4!, 1.Tg5? eR~? 2.Rbc2#, 1.- hxc5! (2.Dxe3??), 1.Tgg6? eR~? 2.Txe4#, 1.- Rc2! **1.Tg8!** (2.Dxe3#) eR~/Rc4/Rf5/Rd5 2.Td8/Rac2/Txe4/Rbc2#. Vaikea ennätys, jota vasten pari karkeahkoa kumousta ja matiton pakoruutu eivät tunnu kohtuuttomilta puutteilta.

Vihdoin **J34** keskittyy pelkäästään vT:n viiteen 2. asteen hyökkäykseen ilman koukkuja, tuloksena poikkeuksellisen taloudellinen esitys: 1.4T~? (2.Dxd5#) Rxf6!, 1.Tb4? Rxf6(c7) 2.Tb6#, 1.- Rd6! (2.Txd6? Kxd6!), 1.Tc4? Rxf6 2.Tc6#, 1.- d4! (2.Lb3?), 1.Te4? Rxf6? 2.Rf4#, 1.- La2! (2.Lf5??), 1.Tg4? Rxf6? 2.Rg7#, 1.- Td2! (2.Dg4??). **1.Tf4!** (2.Dxd5#) Rxf6/Rc7(d6)/d4/La2/Td2 2.Txf6/T[x]d6/Lb3/Lf5/Dg4#.

Varoituksen sanoja

Eivät olleet 5-kertaiset 2. asteen hyökkäykset tornilla helppoja, mutta ehkä hiukan yllättävää on, että lähetillä on pitkään jouduttu tyytymään neljään. Yksi varhaisimmista on Erkki Heinosen vuodelta 1943, mutta jätän senkin odottamaan suomalaista novotnya. Valkealla idealla onnistuu L:llä viisi-kin houkutusta, ja olinkin innoissani, kun näin Breuer-kirjassa Ottavio

Stocchin 5-kertaisen esityksen (n:o 1240). Sitten tutkin tehtävää, ja näin mielipahakseni, että tehtävä ei esitä jatkettua hyökkäystä, vaikka Breuer niin väittää. Valkealta puuttuu yhden-tekevä siirto. Hieno tehtävä, mutta ei jatkettua hyökkäystä. Tämä ei ollut ensimmäinen kirja eikä ensimmäinen kerta, kun näin käy.

Toisestakin ”vaarasta” täytyy varoittaa. Englanninkielisessä kirjallisuudessa jatkettu hyökkäys on ”white correction”, mutta se ei sisällylueteloista yleensä löydy W:n kohdalta, vaan C:n, eli: correction, ja sitten arrival, black, cyclic, reciprocal, tertiary, white correction jne. Ihan johdonmukaista. Latinalaiskielissä termi löytyy ymmärrettävästi kohdasta ”correction”, tai mikä kielen oikeinkirjoitus nyt onkaan, sillä niistä useimmissa adjektiivi tulee ennen substantiivia.

Saksaksi termi on ”fortgesetzte Angriff”, ja yleensä F:n kohdalta se löytyykin, mutta jos ei, niin kannattaa tarkistaa A:n kohdalta, jossa se voi olla muodossa Angriff n Grades! Flaamin kieleen termi on kääntynyt saksasta muotoon ”voortgezette Aanvaal”, mutta jos sieltä (tai kohdasta Aanvaal) ei löydy, voi olla syytä tarkistaa hakusanan ”[witte] omschakeling” kohdalta...

Lähtiennätyksiä

Ei liene yllättävää, että 1940-luvun lopulta löytyy kuin löytyykin 4-kertainen jatkettu hyökkäys lähetillä, laatijana – Arnaldo Ellerman! **J35:**

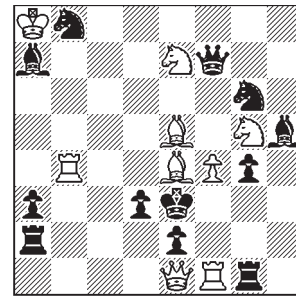
ssä on tietysti esipeli *1.- d2 2.Df2#, joten 1.L~ (2.Te4#) saa kumouksen 1.- d2! Jos valkea pyrkii säilyttämään d3:n suojauksen 1.Lf5? niin 1.- Dc4! (2.Rf5??). 1.Ld5? d2 2.Tb3#, mutta 1.- Dxf4! (2.Rd5??). 1.Lf3? d2 2.Dxe2#, 1.- Ld4! (2.Lxd4? Kxf4!). Vihdoin katko **1.Lg2!** (2.Te4#) ratkaisee: 1.- d2/ Dc4[f5]/Ld4/Dxf4, Dd5+, 2.Dg3/R[x] f5/Lxd4/R[x]d5#.

Touw Hian Bwee on laatinut joitakin parhaista jatketuista hyökkäyksistä, ja L-ennätykset eivät tee poikkeusta. **J36:**ssä 1.- Kxf5 2.Txf7# on hoidettu, mutta 1.- Lxf5 on se maanvaiva: 1.eL~? (2.Te5#) Lxf5! Musta linja on katkottava: 1.Lg3? Lxf5? 2.f3#, 1.- Txb5! (2.Rg3??); 1.Lf4? Lxf5? 2.Rd2#, 1.- Lg7! (2.Tf4??); 1.Lc7? Lxf5? 2.Tb8#, 1.- Kxf5! (2.Tf7??); **1.Lb8!** (2.Te5#) Lxf5/Kxf5/Txb5/Lg7 2.Tc7/ Tf7/Rg3/Tf4#. Ainoa moite täytyy kohdistaa vDa8:aan, joka voisi olla L.

Tehtävä **J37** lainaa hiukan yhtä Herbert Ahuesin yli 20 vuoden takaisista matriisia, mutta niitä ei tällaisissa teemoissa ole olemassa kovin paljoa, ja Lider kuitenkin ylittää Ahuesin tuloksen yhdellä, mikä takaa omaperäisyyden. 1.dL~? (2.Lc2#) Tc6! 1.Lc5? Rb4! (2.Rc5??), 1.Lc3? Rd4! (2.Rc3??), 1.Lf6? Tg2! (2.Rf6??); **1.Lg7!** (2.Lc2#) Tc6/Rb4/Rd4/Tg2/e2 2.Rg5/Rc5/Rc3/Rf6/Dd3#. Obstruktiohaittoja kautta linjan.

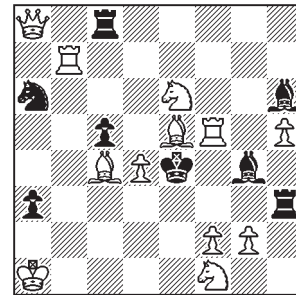
Lopulta on tyydyttävä tehtävään **J38**, jossa vL kyllä hyökkää sekundaaristi 5 kertaa, mutta toistuvat kumoukset sen verran helpottavat laadintaa, että tätä esitystä on vaikeaa verrata

J35. Arnaldo Ellerman Parallèle 50 1948

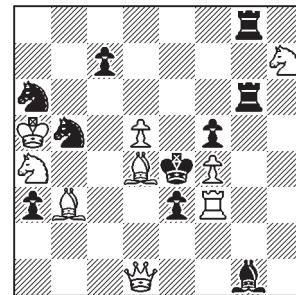
2#* vvvv 9+12

J36. Touw Hian Bwee 2. palkinto Hannelius 50 JT 1966

2# vvvv 12+8

J37. Valentin Lider 2. kum. Šahmaty v SSSR 1985

2# vvvv 9+10

aiempiin. 1.L~? (2.Rb6#) Txd5!, Dxdg1!; 1.Lf2? Txd5! 1.La5? Txd5? 2.Tc3#, 1.- Dg1! 1.Lc5? Txd5? 2.b6#, 1.- Kxd5! 1.Ld4? Txd5? 2.exd3#, 1.- Te6! **1.Le3!** (2.Rb6#) Txd5/Kxd5/Txe6 2.Rd2/Dc6/ Td4#.

Vuorottelevat tai sykliiset kumoukset

Velimirovićin tuplakumousidea tässä kontekstissa ei ole uusi. Voi olla, että sillä ei ole vakiintunutta suomenkielistä termiä, joten ehdotan kuvailevaa kaksoiskumousta jatkettussa hyökkäyksessä, jota voi kuvata kaaviolla

1.a~? v/w!,

1.a1?? v!

1.a2?? v 2.A#, 1.- w!

J38:n kaavio jatkuu 1.a3?? v 2.B#, 1.- x! 1.a4?? v 2.C#, 1.- y! 1.a5?! v/x/y 2.D/E/F#. Kaaviossa ” tarkoittaa 2. asteen hyökkäystä. Vuosikymmenten takaa on löydettävissä kolmoiskumoukset jatkettussa hyökkäyksessä, jonka peruskaavio on

1.a~? v/w/x!,

1.a1?? v!

1.a2?? w!

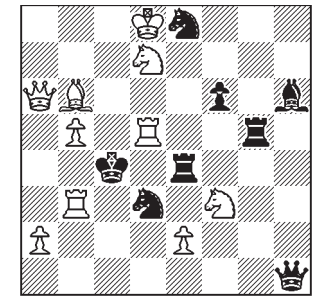
1.a3?? x!

1.a4??!

ja kumoussiirtoihin tulee niiden muuttuessa muunnelmasiirroiksi sekä matkan varrella että loppuvaiheessa vaihtelevassa määrin uusia ja vanhoja matteja (matinvaihtelu eli permutointi).

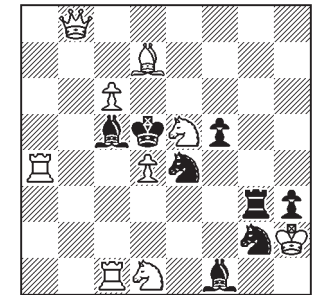
Esimerkissä **J39** esiintyy alkuvaiheessa kolmoiskumous, joka siis jatkossa paloitellaan ja lopuksi hoidel-

J38. Milan Velimirović 1. sija Jugoslavian mestaruus 1999

2# vvvv 10+8

J39. Herbert Grasemann 1. sija Baden – Berliini 1953

2# vvvv 9+8

laan kokonaan. Valkean yhdentekevän siirron 1.eR~? (2.De5#) kumoavat 1.- Rd6, Lxd4, Ld6!

Ensimmäinen 2. asteen hyökkäys 1.Rf3? hoitaa kaksi kumousta: 1.- Rd6/ Lxd4 2.Rc3/Txd4#, mutta 1.- Ld6! jää. Edelleen: 1.Rg4? Rd6/Ld6 2.Rf6/ Dg8#, mutta 1.- Lxd4! 1.Rg6? Lxd4/ Ld6 2.Re7/Dg8#, mutta 1.- Rd6! Neljäs 2. asteen hyökkäys **1.Rd3!** (2.De5#) vihdoin ratkaisee: 1.- Rd6/Lxd4/Ld6 2.Rc3/Rb4/Db3#. Ratkaisu toi kaksi uutta mattia, ja eri matteja on kaiken kaikkiaan 7.

Maksimi olisi 9, ja tämäkin ihme on nähty (**J40**): 1.dR~? (2.Te4#) exf5,Kxe5, Lxe5! 1.Rdx3? exf5/Kxe5 2.Rxf5/Txe6#, 1.- Lxe5!, 1.Rxb4? Kxe5/Lxe5 2.Dc3/c3#, 1.- exf5! 1.Rc3? Lxe5/exf5 2.Re2/Td5#, 1.- Kxe5! ja ratkaisu **1.Rc7!** (2.Te4#) exf5/Kxe5/Lxe5 2.Txd6/Tf8/Rxe6#. Teema onkin kiinnostava ja ylipäänsä oikeutettu, jos matit muuttuvat vaiheesta toiseen. Vastaani on tullut kyllä mm. kaavio

1.a~? v/w/x!

1.a1"? v/w 2.A/B#, 1.- x!

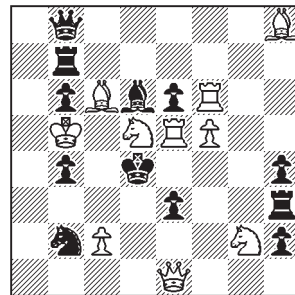
1.a2"? w/x 2.B/C#, 1.- v!

1.a3"? x/v 2.C/A#,

mikä kolmine matteineen näytti puisevalta, mutta kaikki matit muuttanut ratkaisu 1.a4"? v/w/x 2.D/E/F# yllätti jo torkahtamassa olleen ratkaisijan.

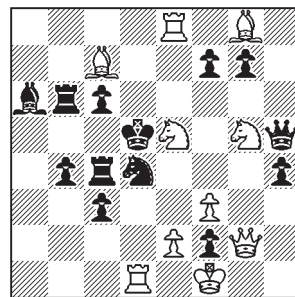
Kolmoiskumoukset jatkettussa hyökkäyksessä on sen verran vaikea laji, että se tarjonnee vähän laajennusmahdollisuuksia. Sen sijaan kaksoiskumous tuottaa vähemmän teknisiä ongelmia, ja varhaisessa tehtävässä **J41** se muodostaa pohjan matinmuutoksille. Tehtävässä on esipeli *1.- Tc5/c5 2.Td8[e4?]/e4[Td8?/#] duaalinvältein. Nyt mielivaltaisen siirron 1.eR~? (2.Te5#) haitta tuhoaa *molemmat* esipelimatit, joten kumoukset ovat 1.- Tc5,c5! Ensimmäinen 1.Rd7? jatkettu siirto valmistaa matin 1.- Tc5 2.Rxb6#, mutta 1.- c5! jää. Toinen siirto 1.Rg4? valmistaa matit molempiin kumous-siirtoihin 1.- Tc5/c5 2.Re3/f4#, mutta

J40. M. Parthasarathy
1. palkinto e.a. *British Chess Magazine* 1966

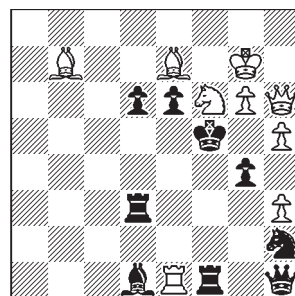
2# vvvv 10+12

J41. Ottavio Stocchi
2. palkinto *L'Italia Scacchistica* 1948

2#* vvv 10+13

J42. Eigil Pedersen
Skakbladet 1947

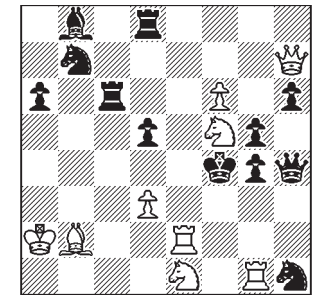
2#* vvvv 9+9

R on samalla katkaissut vD:n linjan:
1.- Dxc5! Ratkaisu **1.Rg6!** (2.Te5#) Tc5/c5/Dxc5 2.Lxf7/Re7/Dxc5#. 3 x 2 zagorujko + 2 lisämattia ja esipelin duaalinvälttö lieventävät kipua, jota lähes pelkkä tekninen kiinnitys d-linjalla voi aiheuttaa. Laatiija ei ole jostain syystä vienyt ideaa loppuun asti, koska kumouksena pelkkä 1.- Tc5! ei esiinny.

Pedersen-teema

Suomalaista novotnya lukuun ottamatta Pedersen-teema saattaa olla ensimmäinen jatkettuun hyökkäykseen kehitetty teema, ja **J42** esiintyy lähdekirjallisuudessa niin yhdenmukaisesti, että lienee teeman kantatehtävä – eikä huono olekaan. Ei ole sattuma, että esittelen sen tässä kohtaa, sillä teemassa on kysymys matinmuutoksista. Esimerkkitehtävässä on ensinnäkin esipeli *1.- Rf3 2.hxc4#, ja mustan puolustus perustuu siihen, että valkea tarvelee esipelin antaen mustan käyttöön puolustussiirron 1.- Rf3, jonka teemamääritelmän mukaan pitää katkoa mustia linjoja ja synnyttää eri vaiheissa yhteensä vähintään kaksi matinmuutosta. Kas näin: *1.- Rf3 2.hxc4#, 1.R~? (2.Dg5#) Rf3! 1.Rd7? Rf3? 2.Le4#, 1.- e5! (2.Lc8?), 1.Rd5? Rf3? 2.Df4#, 1.- Le2! (2.Dg5? Ke4!), 1.Re4? Rf3? 2.Rg3#, 1.- Ke5!; **1.Rxc4!** (2.Dg5#) Rf3 2.Le4#. Esipelimatti mukaan lukien 4-kertainen matinmuutos 1.- Rf3:een, ja joka kerran mustan haittana on katko!

J43. Jan Hannelius
2. palkinto *Parallèle 50* 1948

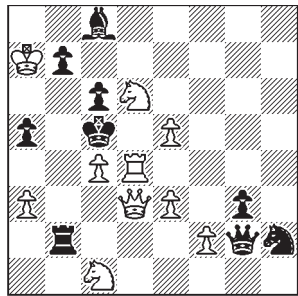
2#* vv 9+12

Jan Hannelius tarttui **J43**:lla teemaan tuoreeltaan ja zagorujkohan siitä syntyi. Käytössäni on vain *FIDE-albumin 1945-1955* suppea ratkaisu, joka sekin on väärä, mutta näin se käynee: *1.- Rg3/Rd6 2.Tf2/Le5#, 1.fR~? (2.Df5#) Rg3! 1.Re3? Rg3/Rd6 2.R3g2/Rxd5#, 1.- Txf6! (2.Lc1?) **1.Rd4!** (2.Df5#) Rg3/Rd6/Txf6 2.R1g2/Re6/Lxc1#. Linjoja katkova teemapuolustus on 1.- Rd6, mutta Janne onnistui liittämään mukaan vielä 1.- Rg3:n synnyttäen 3-vaiheisen matinmuutoksen *kahdelle* puolustukselle.

D-ennätyksiä

Daamilla näkemäni jatkettut hyökkäykset ovat niin harvalukuisia, että ne kannattaa molemmat (!) esitellä.

J44. Petko A. Petkov
2.–3. palkinto *Due Alfieri* 1980–1

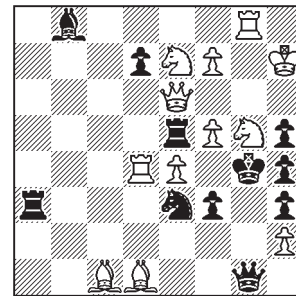

2# vvvv 10+9

Ajallisesti ensimmäinen **J44** esittelee samalla D+T:n jatkettua hyökkäykseen, joka on ainoa tuntemani. 1.T~? (2.Dd4#) Dd5! 1.Te4? Rf3! (2.Re4??). D:n käy paremmin: 1.D~? (2.Rd3#) Lf5! 1.De4? Df1! (2.Re4??) **1.Db3!** (2.Rd3#) Lf5/Td2/Txb3 2.Rxb7/Db6/Rxb3#. Vaivattoman tuntuinen esitys, joka lähdelehden sijoituksesta ja albumituomareiden pisteistä päätellen (3+3+4) oli uutuuksia.

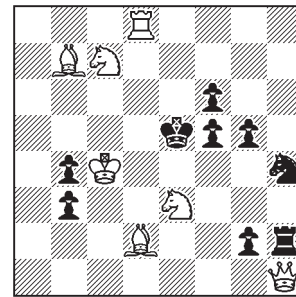
Tehtävä **J45** on tuore, mistä on kiittäminen Moskovan mestaruusturnauksista, joka 2006 otti 2#-teemakseen valkean D:n jatkettua hyökkäykseen. John Rice ja Lu Citeroni arvioivat Djatšukin tehtävän parhaaksi. Siirto 1.D~? uhkaa (2.Re6#), minkä musta torjuu kahdella siirrolla 1.- Txf5, Rxf5! – kumousvuorottelua tulossa siis. D yrittää 1.Dd6? Txf5 2.exf5, mutta 1.- Rxf5! Toisen linjan katko 1.Db3? Rxf5? 2.Lxf3# ei sekään riitä: 1.- Txf5! Vihdoin **1.Dxd7!** (2.Re6#) johtaa mustan teemanappulat Schiffmann-puolustuksiin, mutta valkeapa ei päästä niitä uhkasiirroltaan,

J45. Vasyil Djatšuk
2. palkinto Moskovan mestaruus 2006

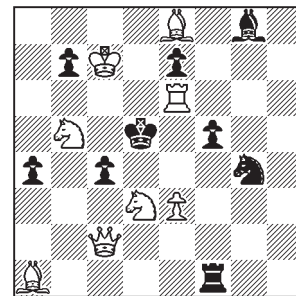
2# vvv 12+11

J46. Barry P. Barnes
3. kum. *Sahs* 1964

2# vvvv 7+9

J47. Barry Barnes & A.C. Reeves
Die Schwalbe 1966

2# vv 8+9

vaan hyödyntää syntyneet kiinnitykset: 1.- Txf5/Rxf5 2.e5/Rxf3, myös 1.- Kf4 2.Rxh3#.

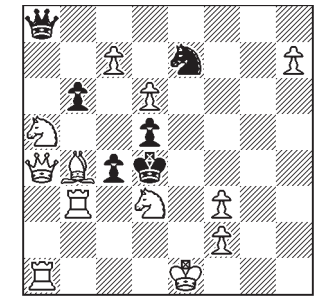
VD saattaa olla liikkuvuutensa takia yhtäältä lupaava teemanappula, toisaalta samasta syystä vaikeasti kontrolloiva, ja siksi se esiintyy teemanappulana niin harvoin.

K-ennätyksiä

Luulisi, että valkea kuningas ei ole kovin lupaava teemanappula, mutta silläpä on saatu aikaan jopa 3. asteen hyökkäys. Ensin kuitenkin **J46**, joka voi olla 2. asteen hyökkäyksissä ennätys. 1.K~? (2.Rc4#) kumoutuu 1.- f4!:ään mK:n saadessa suojan f5:stä. 1.Kc5? f4? 2.Te8#, 1.- g1D! 1.Kxb3? f4? 2.Da1#, mutta 1.- Th3! 1.Kd3? f4? 2.Td5#, 1.- Th3! Oikein on **1.Kxb4!** (2.Rc4#) f4/Kf4 2.Lc3/Dxh2#. Kumous 1.- Th3! esiintyy kaksi kertaa. Laatikas olisi voinut sen välttää kovalla hinnalla, mutta on katsonut, että tämä on pienempi rike kuin esimerkiksi materiaalin runsas lisääminen.

Brittilaatioiden yhteispyrinnössä **J47** esiintyy sitten se 3. aste. Esipeli *1.- Lxe6 2.Rc3# [1.- Kxe6 2.Dxc4#]. 1.K~? (2.Rc7#) Lxe6! riistää esipelin jättämällä d6:n suojatta. 1.Kxb7? Lxe6? 2.Lc6# kompensoi, mutta 1.- Tb1! Siirrolla **1.Kb6!** valkea sekä riistää itseltään mahdollisuuden 1.- Lxe6 2.Lc6? että asettaa K:nsa uudelleen kiinnitettäväksi, mutta kompensatio

J48. Marjan Kovačević
1. palkinto *Kotelec* 1989

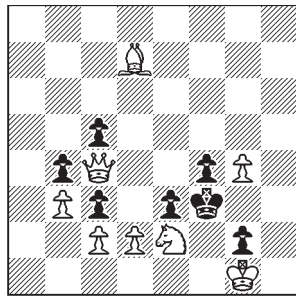

2# [v]vv 12+6

eli c5:n suojaus on olemassa: 1.- Lxe6/Tb1 2.Rb4/Rf4#.

J48:ssä on pieni esinäytös, joka ei liity jatkettuun hyökkäykseen: 1.Db5? (2.Dxb6#) cxb3/cxd3a/Rc8 2.Rxb3/Lc3a/h8D#, 1.- Db8! Sitten alkaa jatkettu teemapeli: 1.Kd2? (2.Lc3#) cxd3! 1.Td1? (2.Lc3#) cxd3 2.Da1#, 1.- cxb3! **1.0-0-0!** (2.Lc3#) cxd3/cxb3/Dxa5 2.Da1/Le1/h8D#. *FIDE-albumissa 1989–1991* [s. 24] lukee: ”Linnoitus jatkettuna hyökkäyksenä, 2-kertainen ruudunraivaus...”; lisäksi tehtävässä esiintyy yksihoukutuksinen Dombrovskis (1.Db5? cxd3 2.Lc3#, 1.Kd2? (2.Lc3#) cxd3! ja Dombrovskis-paradoksi (1.0-0-0! [2.Lc3#] cxd3 2.Da1#). Jatsettua hyökkäystä etsivä kaipaa tietysti sitä yhdentekevää houkutus-siirtoa. Lupasin artikkelin alussa olla tiukkana tässä suhteessa, mutta myönnän, että tämä omaperäinen tehtävä sijoittuu harmaalle alueelle.

J49. Kari Valtonen Enspainos

2#   vvvv   8+7

Sotilasesitys

Laadin J49:n täyttääkseni albinon kokaisen aukon jatketussa hyökkäyksessä (tuttuun Leo Valven esitykseen palaan suomalaisen novotnyn yhteydessä). En tiedä, onko aiheeseen Valven jälkeen kajottu. Sotilaan yhdentekevä siirto poikkeaa muiden nappuloiden tekemästä vain siinä, että sotilas ei suojaa lähtöruutuaan. *1.- exd2 2.Dd3#. Siirrolla 1.d~! (sp) on se haitta, että se riistää mustalta siirtomahdollisuudet, eli musta on patti. Kaikki 2. asteen hyökkäyssiirrot tarjoavat mustalle siirron, parhaat kaksi, mutta valkealle vain siirtopakon: 1.dxc3? bxc3!, 1.d3? Kxe2!, 1.d4? Ke4? 2.Lc6#, 1.- cxd4! **1.dxe3!** (sp) Kxe3/dxe3 2.Dd3/Lc6#. Kaksi puolustuksenmuutosta, mutta muuten sisältö jää väistämättä laihanlaiseksi.

Palaute on tervetullutta, ja sitä voi antaa sähköpostitse. Osoite on englanninkielisen tiivistelmän lopussa.

Summary

The first part of this article on white correction (WC) appeared in the issue 4-5/2011 (p. 146–155). I start this second part by discussing 3rd degree (tertiary) play, illustrating it with two old (first?) examples. By definition, 3rd degree play provides for 1st and 2nd degree defences but by doing it, commits again the errors of 1st and 2nd degree plays (attacks). In 3rd degree move there is, however, a compensating element that provides for the first and secondary defences.

Provision for 1st degree is often less interesting, as it is usually obstructed or neutralized, (J25, J26), but in J29 and J27, one can also see the best way of dealing with primary defence: introduction of a new mate. In that respect, too, the 6-fold correction of J28 is a huge tour de force, showing 2 tertiary plays and onesecondary play, leading to over 3 x 2 changes.

J30 and J31 are exceptional in that they ruin two 2nd degree replies, J31 also 1st degree play, and J30 grants black two flights. Furthermore, in J31 white demolishes the set play, a feature that is especially valued by many. True, the compensatory element – the pinning of wKn in the key – is strong, but it is worth the resulting three changes from set to actual play!

Then I turn to tasks with pieces. The general task is 7-fold secondary play, equalled by several compositions since 1955, i.e. a random move

and seven secondary moves by wKn. J32-J34 show wR making 5 secondary attacks, J33 at the same time struggling against bKn's secondary defences.

Nos J35–38 illustrate the fact that 5-fold secondary play is harder to achieve with wB. J38 is the only example I know, the task somewhat facilitated by double and repeated refutations. Thematically, the achievement is all right, as J39–J41 with double and triple refutations show. In J41 the scheme has been used to produce 3 x 2 Zagoruyko, whereas the celebrated J39 with its seven different mates may be first of its kind. In J40 there are the maximum number of 9 different mates!

Pedersen Theme is one of the few (and first) themes built around WC. Essential for the theme is that white gives up the set with his random move, thus granting black the 1st degree defence. Correction moves provide for the primary defence, exploiting the fact that it interferes a black line (on two occasions, says the definition). J42 is, perhaps, the first example composed by the inventor, showing the theme neatly on three thematic lines. J43 is an interpretation of the Finnish master, giving 3 x 2 Zagoruyko.

You would think that, given its range, wQ might be an ideal piece for WC, but it may be one of the most difficult, too, for the same reason. J44 is one of the rare examples I have come across. There is another correction play by wR, too. J45 is a very recent

example with double refutation of the random move, showing WC in the context of Schiffmann defences.

Continuing with tasks with different pieces, one would not believe that wK is particularly fit for WC. J46 is a nice 4-fold counter-example, only slightly afflicted by the double occurrence of the refutation 1.- Rh3! J47 shows even tertiary correction by wK with the slightest of means!

Here it may be appropriate to quote J48, too. The try 1.Qb5? lends lots of Dombrovskis effects to the play, but it is the rest of the play that is of interest for us. One might inquire after the existence of the random move, but here we are in the twilight zone. The Album labels it WC and the text says: "Castling as white correction...". Well, a witty piece of work, whatever the label is.

There must be other examples of WC (I will turn to the subject later) with Albino (or with a wP), but I composed J49 just to fill a gap in my knowledge.

In the III part of the article, I will discuss the reciprocal and cyclic correction (Feldmann or Flórián Theme), some problems which show WC with two or several pieces, a number of themes in combination with WC and, finally, the 4th degree (quaternary) play.

For feedback, the author's e-mail address is karivaltonen83@gmail.com.

Kirjallisuutta:

Ahues, Herbert: *Meine besten Schachprobleme. 600 Ausgewählte Zweizüger und 3 Dreizüger*. W.E. Kuhn & G. Murkisch: Lüneburg und Göttingen 1988.

Boyer, J-P.: *Problemes d'echecs en deaux coups*. Hatier: Paris 1983.

Citeroni, Lu: Selected problems. Two-movers. *The Problemist*, March 2008, s. 353.

FIDE Album 1945–1955, 1974–1976, 1980–1982, 1983–1985. Šahovska naklada: Zagreb 1964, 1980, 1988, 1992.

FIDE Album 1989–1991, 1992–1994, 1998–2000. Editions feenschach-phénix: Aachen 1997, 2001, 2007.

Rehm, Hans-Peter & Eisert, Stephan: ”Herbert Grasemann (21.12.17–21.06.83)”. *Die Schwalbe*, August 1983, s. 97s.

Rice, John: *Chess Wizardry: The New ABC of Chess Problems*. Batsford: London 1996.

Rice, John. M, Lipton Michael & Barnes Barry P.: *The Two-move Chess Problem: Tradition and Development*. Some essays on selected two-move themes. Faber & Faber: London 1966.

Speckmann, Dr. Werner: ”Angriff 3. Grades und Kontrawechselkombination”. *Die Schwalbe*, April 1984, s. 233.

Velimirović, Milan (toim.): *A Collection of Chess Problems by Touw Hian Bwee*. M. Velimirovic: Belgrade 2008.

Vladimirov, Jakov: *Dvuhhodovyje zadatši. Russian twomovers*. Antologija šahmatnoj kompozitsii Rossii XIX i XX vekov. Tšast' IV. No 4. Biblioteka žurnala ”Šahmatnaja kompozitsija”. Moskva 2009.